

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

Il·lm. Alcalde de Begues
Ajuntament
Av. Torres Vilaró 4
08859 Begues

Assumpte: al·legacions SNU

El sotasignat, Xavier Parellada i Viladoms, amb dni nº 37.278.169E, en representació del Centre d'Estudis Beguetans, entitat amb domicili social a Cal Pere Vell, carrer Major 14, de Begues, i NIF: G61253712, la qual d'acord amb els seus estatuts té entre els seus objectius vetllar per la conservació del patrimoni històric, cultural i natural de Begues, assabentat que es troba en període d'exposició pública la Modificació Puntual del Pla General d'Ordenació Urbana de Begues per a la regulació del Sòl No Urbanitzable, formula les següents al·legacions:

INTRODUCCIÓ

Donada la rellevància de les normes que es preveu modificar en relació a regular i ordenar l'espai no urbanitzable de Begues, el qual acull sens dubte els paisatges més valuosos del municipi així com una gran part del patrimoni cultural i històric locals, considerem necessari fer una introducció prèvia a l'exposició de les al·legacions.

Importància de les masies

Històricament, la major part de les finques que es reparteixen el municipi estaven lligades als masos que les explotaven, de forma que no es pot analitzar i regular l'espai agroforestal sense tenir en compte les masies on vivien els propietaris i masovers que han gestionat aquestes terres durant segles. És evident tanmateix que els temps han canviat i que ni el bosc ni els conreus donen per l'autosuficiència, pel que davant d'aquesta situació es produeix l'abandó o la transformació dels usos tradicionals. Per un altre costat, els paisatges naturals i seminaturals de l'entorn urbà de Begues són un dels atractius més valorats del municipi i que més qualitat de vida li aporten, i per tant cal cuidar-los i conservar-los per a gaudi de les generacions actuals i futures. Però per conservar les masies i el paisatge agroforestal no és suficient amb dictar normes restrictives (que només portarien a l'abandó definitiu), sinó que també cal incentivar als seus propietaris a fer-ho, i és amb aquesta voluntat que s'han elaborat les al·legacions presentades.

Origen

- Tots els catalans venim d'alguna família de pagesos, farà dos, tres o quatre generacions, però tots tenim moltes branques i generacions d'avantpassats que han

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

viscut en masies. Alhora, la història mil·lenària de Catalunya, dels seus pobles i de la seva gent és la història de les masies. De fet, el paisatge català està en bona part estructurat a partir dels masos, de forma que defineixen i caracteritzen cada regió i cada municipi. Com que la gran majoria de masies tenen segles d'existència i han acollit generacions i generacions de catalans (en aquest cas de beguetans), són un patrimoni històric, cultural i sentimental de primer ordre.

- Construïdes per “mestres de cases” més que no pas per arquitectes, el pagès que la va fer construir –o ampliar- hi va participar activament, adaptant-la a les seves necessitats i fent-la més seva. Si durant l'època medieval el propietari del mas era el baró, a partir del s.XVI ho fou el pagès, pel que va poder començar a decidir com volia que fos la “seva” masia. Algunes característiques úniques de la masia (com la sala central del pis, la situació de la qual afecta l'estructura de tota la casa) responen a la voluntat de deixar clar l'estatus del seu propietari, el qual, orgullós de la seva masia, sovint inscrivia el seu nom i/o la data de les obres de construcció o d'ampliació a les dovelles i llindes de portals i finestres que feia construir a un bon picapedrer local.

Bellesa estètica

- De proporcions amables i belles, les masies estan equilibrades i proporcionades a l'entorn i a la vida que s'hi fa. Llevat de la sala, tot és útil i mesurat, tot respon a la necessitat.
- Una característica bàsica de les masies és la seva integració en el paisatge: els materials utilitzats són, per raons d'economia, de l'entorn més immediat (pedra del lloc, arrebossats amb la sorra local, fusta dels boscos propers, teula ceràmica feta amb argiles locals...), que si cromàticament ja enllacen amb l'entorn, amb l'envelliment agafen vida pròpia (fongs, líquens, molses i vegetació variada) i són una prolongació del paisatge natural al qual estan íntimament adaptades. La irregularitat i antiguitat dels arrebossats i empedrats, converteix els panys de paret en murs quasi naturals plens de forats i de vida. La situació del mas domina el paisatge i es troba a resguard d'inundacions, amb la façana orientada al sol ixent o migdia i resguardada de vents dominants, sense fonaments però fermament edificada sobre la roca mare per deixar alhora les millors terres pel conreu. Res no distorsiona ni és gratuït.
- El paisatge de l'entorn ha estat modificat manualment pels habitants de la masia al llarg dels segles, sigui amb medis humans o animals. Les pedres utilitzades no són de mida excessiva, els desmunts tampoc, els camins són de l'amplada justa, amb el traçat sinuós adaptat al relleu, les pedres que s'han retirat dels camps s'han dipositat al costat, fent marges per protegir els camps del bestiar que circula pels camins i fent barraques on guardar eines i aixoplugar-se. Els conreus són de mida relativament petita per poder evitar els pendents excessius i l'erosió, els torrents són al seu lloc, seguint el seu curs, absorbint els recs estratègicament dissenyats per desguassar horts i conreus. Tot s'aprofita, però tots els canvis del paisatge són de dimensions humanes.

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

Una masia mai fa mal d'ulls en el seu entorn agroforestal, sinó que l'explica, justifica i complementa. De fet l'embelleix.

Biodiversitat

- L'obertura de clarianes en el bosc; la creació d'horts, conreus i pastures, amb la oferta d'aliment i d'hàbitats diferents que suposen per la flora i fauna; els marges i murs de les construccions, amb forats on niar els ocells i on refugiar-se els rèptils i invertebrats; els porxos i ràfecs on crien les orenetes; els arbres de tota mena i varietat plantats per la seva utilitat i/o font d'aliment; els recs i les basses pel bestiar on crien els amfibis i hi beu la fauna; els colomars, corrals i galliners; tot plegat fa que hagi més vida a l'entorn d'una masia que no pas més enllà: la mescla d'aquest hàbitat humanitzat i ric en aliment amb el bosc proper, incrementa involuntàriament la biodiversitat de la regió. Fins i tot de vegades el pagès creava hàbitats expressament per la fauna útil, com és construïnt pardaleres (per aprofitar els ous i polls), o col·locant cassoles als ràfecs per les orenetes (portadores d'alegria i destructores de milers de mosquits).

L'alteració i modernització

- Per tot això, els moderns moviments de terres fets amb excavadores per ampliar conreus (eliminant i destruint marges, incrementant desmunts, sobredimensionant els camps, alterant els torrents...) i per eixamplar els camins, causen greus impactes a l'entorn paisatgístic i natural de les masies, afectant alhora altres elements del patrimoni comú com són els camins històrics que han vertebrat el municipi, i eliminant la dimensió humana d'un paisatge que durant segles havia mantingut un delicat equilibri. Una excavadora és, per la seva gran capacitat de destrucció, una "eina del dimoni" (difícil de controlar amb tacte i delicadesa per qui la condueix) que caldria evitar tan com sigui possible, mesurant-ne molt els seus serveis, que altrament actualment sovint són imprescindibles.
- El canvi d'ús de les masies, "restaurant-les" excessivament (arrebossats uniformes de portland i pintat de les façanes, o bé deixant tota la pedra neta i polida, rejuntada sense deixar forats; substituint la teula vella plena de líquens per teula nova; eliminant (o tancant) annexes com porxos i corrals, o les basses, sèquies i bardisses; substituint eres i horts per gespa, etc.), altera la bellesa de la masia tradicional i elimina molts dels elements enriquidors de la biodiversitat. Les restauracions excessives també en poden falsejar la història arquitectònica, introduint elements forans o d'altres èpoques.
- Aquestes transformacions distorsionen i eliminen la integració secular de la masia en el seu entorn -clau de la seva bellesa-, i per tant cal evitar-les al màxim. Tanmateix, per preservar les masies cal que puguin adaptar els seus usos i les seves condicions d'habitabilitat a les necessitats actuals, pel que cal admetre la flexibilitat necessària per fer-ho possible.

Les masies a Begues

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

La història de la parròquia de Begues (documentada des de l'any 981) està lligada a l'avenç de la Marca i la creació de la baronia d'Eramprunyà, creada probablement a inicis del segle X. Podem considerar doncs que a partir del segle X els barons i l'església van començar a establir pagesos en masos, incrementant-ne el nombre progressivament llevat de les reculades causades per les pestes. Els primers documents on apareixen els noms d'alguns masos beguetans són del s.XIII.

Fins el segle XVIII, és a dir, durant vuit-cents anys, el poblament de Begues era únicament dispers, sense cap nucli urbà. La resposta al qüestionari de Zamora de l'any 1789, i concretament a la pregunta nº 3 (“*Si es pueblo cerrado o abierto, que fortificación tiene*”) és prou explícita: “*Es abierto, sin muros ni calles. Las casas estan separadas unas de otras a excepción de dos que estan unidas*”. I diu que només havia 24 cases. De fet, quan durant els primers decennis del s.XIX el govern va manar als pobles que es fortifiquessin per fer front a la inseguretat que imperava just abans de la primera guerra carlina, l'ajuntament respongué que no podia fer-ho perquè el poble estava format per cases disseminades per tot el terme. I justament és arrel d'aquesta inseguretat que l'any 1828, el rector Ramon Cerdà sol·licità autorització al bisbe per parcel·lar i construir varies cases a l'entorn de la rectoria, la qual estava en despoblat. S'inicià així el raval de la Rectoria, al qual seguirien al cap de ben poc les parcel·lacions en terres de grans propietaris (Can Romagosa i Can Sadurní), creant-se els ravals del Camí Ral (actual centre urbà), Sant Eulàlia, Campamar i la Barceloneta. Molt poc després, en el Diccionari d'en Madoz de l'any 1849, ja es diu de Begues que “*Tiene la población 90 casas distribuidas en varios grupos*”.

El PGOU i la conservació de les masies

La història “urbana” de Begues per tant té a penes 180 anys, mentre que durant els 800-900 anys anteriors Begues ha estat una comunitat únicament formada per masies disperses. De les 78 masies que hem catalogat i situat (88 si desglossem les agrupacions tipus La Clota), 50 (58 desglossant-les) estan en sòl no urbanitzable, i d'aquestes, 4 estan en peu però abandonades (i per tant amb risc evident) i 21 (23) ja estan enrunades (pràcticament el 40%), un procés que en tots els casos ha tingut lloc durant el s.XX i que només ha afectat el sòl no urbanitzable (en sòl urbanitzable només hi ha 3 masies desaparegudes per enderroc deliberat), cosa que denota clarament la vulnerabilitat de les masies aïllades. Si tenim en compte que només en el SNU es manté l'entorn agroforestal de les masies, és a dir, la seva ubicació històrica, garantir la protecció i conservació de les masies i el seu entorn agrari associat ha de ser un dels principals objectius de la modificació del PGOU. Begues encara és a temps de preservar una part important de la seva història bàsica, cosa que la major part dels municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona ja no poden fer.

Per un altre costat, cal tenir en compte que la presència de conreus en forma de mosaic agroforestal ajuda a evitar la propagació i extensió dels incendis forestals, al crear

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

discontinuitat en el paisatge forestal i funcionar com a grans tallafocs estèticament integrats. És imprescindible mantenir els terrenys de cultiu en actiu per assegurar aquesta discontinuitat, evitant sempre la seva reforestació, així com recuperar els conreus abandonats que puguin tenir una funció estratègica al respecte, per la seva major eficàcia i atractiu paisatgístic que els tallafocs. L'existència de conreus en mosaic és tanmateix favorable per la fauna salvatge, tan protegida com cinegètica, pel que el col·lectiu dels caçadors es pot implicar en la seva conservació.

La conservació de les masies tanmateix és actualment molt difícil i cara, doncs ja no són autosuficients (el bosc i l'agricultura no donen prou), hi viu molt poca gent (sovint una sola família, quan en època d'explotació de la terra i del bosc hi vivien varies famílies), i això quan no estan abandonades..., i en ser construccions molt velles necessiten d'un manteniment constant, a més que cal adaptar-les a les condicions d'habitabilitat modernes (calefacció, electricitat, banys, etc). L'aïllament també comporta problemes molt importants de seguretat, així com grans desavantatges per famílies amb fills (accés a l'escola, als equipaments, activitats, relacions socials...), pel que necessiten de diversos vehicles (com diu el veí d'una masia, un pel pare, un per la mare i un per quan cal dur al taller el que s'espatlla), incrementant encara més el cost de viure-hi. La gran superfície d'aquests habitatges (algunes tenen 300 o 500m² habitables) multiplica extraordinàriament els costos econòmics de les millores necessàries.

És necessari per tant donar les màximes facilitats a la seva conservació, millora i manteniment, flexibilitzant alhora (dins d'uns límits) les normes i usos admesos per tal que la seva explotació sigui rendible. No es poden tancar les expectatives més enllà del necessari, doncs sempre poden sorgir noves possibilitats d'usos no previstos que, sense fer cap mal a la masia ni al seu entorn, no es podrien fer per quedar fora de normativa. De fet, és més important definir el no admès que l'admès, i fer-ho sempre en sentit genèric pel que fa als efectes indesitjables, no de cara a les activitats en sí. Per ex., poden haver usos comercials, industrials (petita indústria) i d'oficina totalment compatibles i respectuosos amb la masia i el seu entorn, mentre que alguns usos de lleure o agroforestals de caràcter intensiu poden ser excessivament impactants o insostenibles. Com exemple d'incongruència, només cal veure Cal Tallaret, la qual malgrat ser pràcticament l'única masia activa de Begues a nivell agrícola, ha patit una transformació total de la seva arquitectura de forma que ja no es pot parlar d'una masia tradicional des del punt de vista constructiu. També s'ha transformat totalment la façana de Farfai sense cap necessitat lligada a la hípica que es pretenia fer. En canvi, masies com Les Planes o Can Rigol conserven perfectament les seves característiques arquitectòniques i el seu patrimoni tot i que les principals activitats que s'hi fan no tenen res a veure amb l'explotació agroforestal.

En qualsevol cas, cal diferenciar els usos admesos en el terreny agroforestal (ús que ha de romandre immutable) respecte els admesos a la masia o al seu entorn immediat, els quals

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begües

poden ser extraordinàriament variats. I si es vol posar una relació d'usos admesos (com la relacionada a l'article 14.1), fer-ho tan sols a títol d'exemple orientatiu, mai com una llista tancada.

S'ha de lligar altrament la conservació d'aquest patrimoni amb el seu gaudi per part de la societat, pel que cal preveure la seva difusió i estima. Els camins veïnals històrics que comunicaven les masies han d'estar oberts al pas de vianants, recuperant-los i restaurant-los, igual que la resta del valuós patrimoni associat (barraques, pous, marges, etc), sovint molt amenaçat. I cal establir acords o convenis amb els propietaris per tal que els inconvenients de l'ús públic de les seves finques no recaigui sobre les seves espatlles. Cal no oblidar que és gràcies a ells (els que no l'han fet malbé) que conservem tot aquest patrimoni.

Sobre els espais protegits

En data de 29.7.2009 l'Ajuntament va emetre un acord sobre la modificació del PGOU segons el qual calia regular el Sòl No Urbanitzable que no estava especialment protegit, raó per la qual l'àmbit d'aquesta modificació s'ajusta a la superfície de sòl no urbanitzable de Begües exclòs l'espai protegit pel Parc del Garraf. Aquesta apreciació no és correcte, doncs el 60 % de l'àmbit de la modificació (és a dir, del no inclòs al Parc) també està protegit per dues figures sobreposades i vigents amb caràcter supralocal: el PEIN i la Xarxa Natura 2000, amb una ZEPA i LIC. En aquest sentit, la memòria del projecte de modificació conté un error important en considerar pendent d'aprovació la incorporació de l'espai "Serres del Litoral Central" dins de la Xarxa Natura 2000. Cal tenir en compte que si bé l'aprovació dels LIC (Llocs d'Interès Comunitari) sí que està pendent d'aprovació per part de la UE al seguir el procediment establert a la Directiva 92/43/CEE de 21 de maig de 1992 relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres, l'aprovació de la ZEPA (Zona d'Especial Protecció per les Aus) fou automàtica quan el 5 de setembre de 2006 l'Acord de Govern 112/2006 (DOGC 4735 de 6.10.06) va aprovar la proposta d'espais de la Xarxa Natura 2000, ja que l'aprovació d'aquest tipus d'espais segueix el procediment més simple establert a la directiva 74/409/CEE de 2 d'abril de 1979 relativa a la conservació de les aus silvestres. Donat que l'espai Serres del Litoral Central es va proposar com a ZEPA i LIC alhora i tots dos espais coincideixen al 100%, ja és vigent la seva inclusió a la XN2000 i en conseqüència, cal corregir les errades que s'indiquen a les pàgines fotocopiades que s'adjunten de la memòria i adaptar-la a la realitat actual. Cal esmentar que el mateix acord de govern incloïa unes directrius de gestió per aquests espais que considerem que caldria recollir en un annex específic.

L'existència d'aquests espais protegits però, no és contrària a l'establiment d'una reglamentació més específica i aclaridora de caire municipal, sempre que no vagi en contra de la normativa superior. El mateix es podria dir en relació a l'espai afectat pel Parc del Garraf, pel que de fet és innecessari excloure'l del projecte de modificació del Sòl No Urbanitzable. De fet, de cara als usos de les masies, caldria estendre la mateixa normativa (i

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

ajuts) a totes elles, independentment d'on estiguin (sòl urbà, sòl no urbanitzable, parc natural, XN2000...).

Per un altre costat, hi ha un sector força ampli de l'àmbit d'aquesta modificació del PGOU que no forma part del PEIN ni la XN2000 i que de cara a Begues té un gran interès natural. Es tracta dels vessants que donen a la vall del Llobregat (capçaleres de la riera de Salom), per un costat els que formen la línia de cingleres de gressos vermells, des del Salt del Bou fins la Roca del Barret i les Saleres, i per un altre costat els relleus del anomenat Garraf negre amb les llicorelles que s'estenen per sota, des del Mas Alemany i el Pla de les Bruixes, al Puig d'Endí i la font del Pepa, formant alhora un corredor biològic entre el Parc Natural del Garraf i les muntanyes d'Ordal. Es tracta d'uns terrenys geològicament molt diferents als de la resta de Begues (que són predominantment calcaris), amb relleus de gran interès i que per tenir els sòls impermeables estan coberts d'una vegetació més densa i diferent (amb plantes calcífugues). A més el microclima és molt diferent al del pla al estar totalment obert a la suavitzadora influència marítima, i té alhora un gran interès històric al passar per aquets terrenys un tram de l'antic camí ral a Barcelona (el que va de Can Grau a Sant Climent), ara en tràmits de recuperació com a camí d'interès turístic entre Sant Boi i Vilafranca. Tot aquest sector a més és el que proporciona l'esplèndida vista que es gaudeix des del mirador del Mur. Pensem per tant que tot aquest sector muntanyós i actualment deshabitat, hauria de tenir un protagonisme especial, dotant-lo d'una figura específica.

Sobre l'activitat cinegètica

A Begues hi ha dos tipus d'espais cinegètics ben definits: la Zona de Caça Controlada, que abasta els Comuns de Begues i la Vall del Teix, tots ells dins del parc natural i gestionada per l'administració, i l'Àrea Privada de Caça, que abasta la resta del municipi i està gestionada per la Societat de caçadors de Begues. Tanmateix, la Llei de Caça de 1970 i el seu reglament estableixen que no es pot caçar a les Zones de Seguretat, les quals defineix com:

- Els camins i vies d'ús públic. A les carreteres s'hi afegeix una franja de 50 m a cada costat, i als camins de 25 m.
- Les carrerades i les aigües públiques (rieres), inclosos els marges: només ho són quan hagi risc per la gent o ramats.
- Els nuclis urbans i rurals, zones habitades i proximitats: més una franja perimetral de 100 m.
- Les masies i edificis habitables aïllats, jardins i parcs d'ús públic: més una franja de 50m.
- Els recintes esportius

També són Zones de Seguretat , però no n'hi ha a Begues: els canals navegables, les vies fèrries i els espais que es declarin expressament a l'efecte. Entre aquests darrers podria haver les pedreres.

En cap d'aquests llocs es pot caçar, i tampoc es pot disparar en direcció als mateixos des d'una distancia inferior a la que pot arribar la bala o els perdigons. Pensem que donada la notable activitat de lleure que es duu a terme al municipi i els possibles conflictes que es poden produir entre passejants i caçadors durant l'activitat cinegètica, seria beneficiós per a tothom clarificar (no modificar) cartogràficament (i en alguns casos potser senyalitzar-ho in situ) l'àmbit de la Zona de Seguretat, que és el tercer espai cinegètic existent a Begues però que fins ara només ho és virtualment.

Per tot l'exposat, presentem les següents

AL·LEGACIONS:

Espais protegits

Cal corregir les errades exposades als preliminars i fer l'actualització respecte la XN2000 i PEIN. També proposem eliminar les referències a altres espais allunyats i sense cap vinculació directa amb Begues (Collserola, Delta del Llobregat i parc agrari del Baix Llobregat), ja que només confonen i fan més feixuga la memòria. Proposem d'altra banda incorporar un annex amb les directrius generals establertes pels espais de la XN2000 i amb les directrius específiques pels espais de muntanya litoral, ja que afecten plenament als propietaris de Begues. Adjuntem com ANNEX 1 les fotocòpies del document redactat per La Vola amb les correccions oportunes).

Terrenys d'Utilitat Pública

Caldria diferenciar els diferents elements entre sí (parcel·les, forest d'UP dels Comuns, rieres, camins públics, carrerades...) ja que als plànols del projecte apareixen tots barrejats i per exemple és impossible destriar entre camins i rieres (manquen tanmateix els torrents). Caldria aprofitar aquest document per catalogar i cartografiar adequadament tots aquests terrenys públics.

Camins públics

Considerem necessari diferenciar a l'art. 38 els camins públics dels privats, doncs es tracta d'una informació bàsica per la seva gestió i conservació. També cal tenir en compte que la majoria dels camins de la xarxa bàsica són privats, pel que un cop classificada la propietat correctament, caldria establir els convenis oportuns amb els propietaris.

Pensem que a la cartografia haurien d'aparèixer sencers tots els camins públics existents a

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

Begues, incloent tant els trams que formen part del sòl urbanitzable però que encara mantenen la seva condició de camí no asfaltat, com els que entren al PN del Garraf, ja que això permetria avaluar la seva continuïtat i funció. Cal indicar que al plànol corresponent no està dibuixat el camí públic de Can Tèrmens a la Massana, el qual ja apareix documentat als plànols topogràfics més antics i al cadastre de començaments del s.XX.

Demaneu que es cataloguin i protegeixin els camins públics històrics i es garanteixi el seu ús públic amb finalitats culturals i turístiques. No s'ha d'admetre el seu asfaltat ni ampliacions de la secció, assegurant la preservació del ferm original (especialment on hi ha roderes excavades a la roca mare) i la conservació i recuperació dels marges centenaris de pedra seca que els delimiten o sostenen. Cal evitar la conversió d'aquests camins en vies per la prevenció d'incendis, ja que els malmetria. D'acord amb aquests objectius, d'entre els camins públics caldria destriar els d'interès històric i turístic per tal de recuperar-los i arranjar-los convenientment. Respecte els camins públics que no tinguin un interès especial, probablement el millor seria no potenciar-los ni arranjar-los per evitar l'afluència de gent on no convingui per reduir el risc d'incendis, per sensibilitat ambiental o per excessiva proximitat a masies. De fet pensem que la política més adequada per preservar el territori és condicionar i senyalitzar únicament els camins que tinguin un interès especial, per canalitzar així l'afluència de persones cap a ells (facilitant-ne el control), i lliurar altres espais d'aquesta pressió.

Per tal que la recuperació i promoció turística dels camins històrics no comporti un increment del risc de robatoris als camps i d'inseguretat a les masies, proposem que els camins històrics es tanquin físicament al pas de vehicles motoritzats. En els camins on calgui mantenir l'ús motoritzat actualment existent per l'accés dels propietaris o per prevenció d'incendis, proposem un tancament clàssic amb cademat (el més econòmic de restaurar vers als actes vandàlics), mentre que quan l'ús dels camins es limiti al turístic (i especialment si en restaurar el camí es deixen arbres dins la secció), pensem que una tanca física i permanent que deixi l'espai just per vianants i ciclistes seria el més adequat. En qualsevol cas, pels camins més propers a les masies caldria establir alguna mena d'acord o conveni amb el propietari per tal de minimitzar els efectes negatius d'un increment de pas pels mateixos.

Quan es parla d'ampliacions de camins existents, considerem que quan estigui justificada l'ampliació de camins que estiguin delimitats o recolzats sobre marges de pedra seca, la prioritat hauria de ser la inversa a la proposada al document, és a dir, prioritzar eixamplar-los per costat contrari als marges pedra seca associats (independentment d'on hagi més vegetació), per tal de preservar-los.

En definitiva pensem que caldria elaborar un pla especial de camins per abordar tota aquesta temàtica amb el detall i rigor que precisa.

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

Carrerades

Com a terreny públic és necessari definir cartogràficament les carrerades. La carrerada del Serral Blanc a Jaques i Corral Nou apareix dibuixada al mapa topogràfic oficial de l'any 1920 i també en alguns de posteriors. En el llibre de J.Rovira i F.Miralles (1999) sobre carrerades del Garraf-Penedès, apareix dibuixada (a escala molt petita però) la carrerada que seguia el camí ral de Begues a Olesa, i la carrerada que baixava a Torrelles i Sant Boi. No apareix la carrerada que baixava a Sant Climent pel Puig d'Endí (la part corresponent a Sant Climent apareix grafiada al mapa de l'any 1920), que tenim entès que seguia el camí ral, ni tampoc la que pujava al Sotarro per Cal Batlle Vell.

Construccions

-Divisions horitzontals: els projectes de reformes de les masies han de ser unitaris pel conjunt i coherents entre les parts. Considerem necessari permetre subdivisions de més de 4 habitatges, per precedents històrics (per ex, n'hi ha 6 a la masia de Cal Fusteret des de l'any 1930), i perquè un nombre elevat d'habitatges és necessari per facilitar la conservació i rehabilitació de grans masies (per ex., per instal·lar dipòsits de calefacció comunitaris la companyia Repsol exigeix un mínim de 5 habitatges), però també per millorar la seguretat de masies aïllades, doncs la possibilitat de que no hagi cap veí en un moment donat disminueix. Es pot supeditar el nombre de subdivisions a que no causi l'alteració de l'estructura externa de la masia i dels elements més representatius (obertures...), així com a una superfície mínima per cada habitatge. Sorprenentment, el informe tècnic municipal duplica en el punt 8 el previst a la proposta inicial per l'equip de Lavola, establint en 400 m² els mínims per subdividir-la i en 200 m² mínims de sup. útil per habitatge. Considerem excessives aquestes superfícies ja que no permetrien gaires subdivisions, pel que proposem recuperar la superfície de 200m² com el mínim per subdividir una masia, i baixar a 80m² la superfície mínima de cada habitatge subdividit. De fet, a la divisió horitzontal de Cal Fusteret feta l'any 1999 (però existent de facto des de 1930), no hi ha cap habitatge que assoleixi els 200m² un cop rehabilitats (fan 76, 92, 107, 120, 187 i 194m² respectivament), pel que de no haver-se pogut subdividir d'aquesta forma, ni s'hauria respectat la realitat preexistent ni probablement s'hauria pogut dur a terme la rehabilitació. Cal tenir en compte que si bé el cos principal d'una masia pot ser força gran i permetre subdivisions generoses (difícilment però de 200 m²), la rehabilitació de cossos auxiliars no es podria dur a terme amb aquesta superfície. Caldria per tant deixar una porta oberta a l'estudi cas per cas. Considerem per tant que flexibilitzar aquestes subdivisions ha de ser justament una de les prioritats d'aquesta modificació del PGOU.

Cal tenir present tanmateix que en el sòl no urbanitzable les masies solen ser les vivendes titulars des d'on es dirigeix l'explotació agroforestal de la finca, i aquesta no sol ser desitjable (ni sovint legalment factible) subdividir-la per permetre alhora la subdivisió de la masia per vendre'n parts. De fet, en general la subdivisió ha de tenir per objectiu el lloguer de les parts, cosa que permet mantenir la unitat de gestió, així com assegurar que l'ocupant hi visqui

realment, factor indispensable pels motius de seguretat ja expressats, i per tal que el propietari disposi d'uns recursos econòmics regulars que ajudin a mantenir-la.

-Pensem que està fora de lloc posar en aquest document les normes constructives per les masies, doncs aquestes haurien d'estar al catàleg de patrimoni (han de ser iguals dins o fora del sòl no urbanitzable). En qualsevol cas, cal eliminar la incongruència d'admetre únicament colors terrosos: el color blanc justament és el més tradicional, especialment a la façana frontal (les altres façanes rarament s'emblanquinaven, pel que la limitació als tons terrosos es pot reduir a aquestes).

-Establir un acord amb la Generalitat o Diputació per facilitar ajuts (crèdits tous i fons perdut) per reformes de millora de les condicions d'habitabilitat de les masies, o per adequar-les a nous usos compatibles. Aquests ajuts han de ser accessibles per a qui faci les millores, tant si hi viu com si és el propietari i les lloga.

-Obligar a conservar les masies dempeus i amb coberta. Possibilitar la intervenció de l'ajuntament si s'inicia enrunament, així com donar suport jurídic al propietari en cas d'ocupació il·legal. De fet alguns propietaris van deixar caure les masies abandonades per evitar responsabilitats en cas que hi entrés algú i s'accidentés. En les masies abandonades cercar alguna fórmula per facilitar-ne la ocupació legal (convenis per llogar-la en règim de protecció oficial?).

-Reconstrucció de masies o corrals enrunats: cal limitar o regular els usos admesos de forma més estricta que en el cas de les masies existents per evitar l'especulació. Reconstruir una masia ja desapareguda causarà un impacte permanent a un entorn que s'havia naturalitzat, pel que cal avaluar prèviament aquest impacte. Tanmateix, no tindria sentit històric fer una casa nova i moderna només amb l'excusa de que hi havia hagut una masia (que el propietari ha deixat perdre). Si bé d'acord amb Urbanisme només s'admet la reconstrucció quan es mantenen dues parets en peu de l'alçada d'un pis, considerem que cal afegir més condicions: per a evitar la "invenció" de l'arquitectura de la construcció enrunada, considerem que únicament s'hauria d'admetre la reconstrucció quan es pugui recuperar l'estructura preexistent d'acord amb fotografies antigues, i si es manté alguna façana sencera amb obertures incloses (per ex. La Massana o Mas Trabal), i si hi ha un accés apte per vehicles. La reconstrucció ha d'implicar ineludiblement la consolidació i manteniment de les estructures que resten, que han de ser identificables un cop acabada la reconstrucció. Cal també obligar a utilitzar materials tradicionals per evitar distorsions excessives entre el nou i vell. Només admetre l'ús d'habitatge si està associat a un ús agrícola (vivenda de qui treballa els conreus) o d'interès social (pedagògic, cultural...), i no admetre'l en el cas dels corrals si no és associat a l'ús ramader (vivenda del pastor).

El llistat d'edificacions (habitatges i corrals) que hi ha a l'art. 83 conté algunes que queden

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

fora de l'àmbit de modificació (dins del Parc del Garraf), pel que caldria eliminar-les. L'informe tècnic de l'ajuntament ja recull aquesta errada al punt 11. Donat que per l'esmentat al punt anterior convindria especificar i diferenciar en un llistat les construccions enrunades respecte les en peu, s'adjunta com ANNEX 2 una taula amb totes les masies i corrals de Begues identificats pel CEB, diferenciant si es troben en sòl urbanitzable o no, i indicant si estan o no en espai protegit, i en aquest cas en quin. També s'indica si està habitada, abandonada, enrunada o totalment desapareguda, cosa que permetrà corregir alguns errors detectats tan en el projecte com en l'informe tècnic municipal (per ex., de les masies de La Beurada i cal Begues, i dels corrals de Campgràs i Vall del Teix encara en queden restes significatives). Considerem convenient situar-les cartogràficament.

Cal establir una protecció genèrica per les construccions de pedra seca (barraques, marges, pous, etc), prohibint el seu desmunt. Adjuntem com a ANNEX 3 unes propostes a l'efecte.

Usos no admesos

Cal deslligar els usos admesos o no a les masies dels usos admesos a la resta de la finca (l'informe tècnic municipal ja en fa referència en el punt 3). Tanmateix, considerem necessari definir els usos no admesos de forma genèrica més que no pas específica:

1- De cara a les masies i el seu entorn immediat: no admetre els usos que impliquin l'alteració de les construccions històriques existents (o els seus elements representatius), afectin la visual de les mateixes i no es puguin integrar al seu entorn immediat. Tampoc els que causin contaminació atmosfèrica (pols, fums...), lumínica, sonora o de les aigües, ni els que impliquin una aflluència realment massiva de gent o vehicles (xifra a determinar, que en qualsevol cas ha de ser superior a la previsible en un restaurant, per ex. 15-20 vehicles?). És a dir, no s'haurien d'admetre els que generin un impacte important a l'edifici o al seu entorn.

2- De cara a la resta de la finca: no admetre els que impliquin un ús no sostenible dels recursos naturals de la finca, els que impliquin la eliminació de marges i la modificació de l'estructura del paisatge (el qual ha de mantenir sempre el seu caràcter agroforestal, sense passar en cap cas a urbanitzable o industrial), ni permetre l'aforestació de conreus. A l'article 26 sobre millora dels aprofitaments agrícoles, caldria condicionar més les ampliacions de conreus, doncs per a la protecció del paisatge i la biodiversitat és necessari tant el manteniment dels marges de pedra seca existents com els marges amb vegetació (bardisses...). Considerem per tant que qualsevol projecte d'ampliació o anivellament de conreus que afecti marges hauria d'anar acompanyat d'un estudi de detall. En cap cas s'hauria d'afectar les barraques de vinya existents.

Usos admesos

És imprescindible diferenciar els usos admesos a les masies respecte els admesos en els

terrenys agroforestals per garantir la seva rendibilitat i conservació.

1- Al interior de les masies i en el seu entorn immediat (establir per ex. un radi màxim de 100m) admetre qualsevol ús que no figuri explícitament entre els no admesos (eliminar per tant la relació d'usos admesos, o posar-los només com exemple), i admetre alhora noves construccions auxiliars de baixa alçada (3 m. màx.), que no restin protagonisme a la masia i que s'integrin a l'entorn. D'alguna forma, interessin els usos que impliquin poca inversió (i per tant poc impacte) i que alhora aportin beneficis. Si no obrim al màxim les possibilitats de trobar activitats econòmiques complementaries que permetin un rendiment suficient per viure-hi i conservar-les, l'abandonament i la progressiva desaparició de les masies serà inevitable. Pensem que aquesta és una de les modificacions més importants que cal fer a la proposta.

2- Als terrenys agroforestals, admetre els usos sostenibles que siguin compatibles amb el manteniment d'aquest ús de base: a més dels agrícoles, forestals i ramaders, admetre els de lleure i culturals (cinegètics, esportius de baix impacte, turisme rural, hípica, pedagògics, coneixement i recuperació del patrimoni natural, arquitectònic, històric i arqueològic, etc...). Tenir en compte que a la XN2000 preval l'establert a les seves directrius.

Per evitar la deriva dels conreus abandonats a terreny forestal i el conseqüent apropament del foc a les zones urbanes en cas d'incendi, cal exigir un llaurat dels camps abandonats com a mínim cada 5 anys (*). Tanmateix, cal ampliar la previsió establerta de recuperació de conreus abandonats amb situació estratègica per a la prevenció d'incendis (veure propostes al plànol adjunt).

Prioritzar i potenciar el manteniment de l'ús agrícola i ramader ha de ser un objectiu del pla, però donada per un costat la manca de competitivitat i rendibilitat d'aquests usos, i per un altra la necessitat social i ambiental del seu manteniment, cal preveure que quan el propietari ja no pugui explotar-los, l'administració haurà d'acabar assumint –si més no en part- el seu manteniment. Implicar les societats de caçadors a mantenir els conreus (semblant cereals i lleguminoses per la fauna) a través d'un conveni potser una forma de fer-ho, ja que en afavorir les espècies cinegètiques (i també a les protegides) en sortiran beneficiats. Una altra possibilitat és establir un conveni entre l'ajuntament, un pagès que disposi de tractor, i cada un dels propietaris interessats, per tal que el pagès llauri anualment tots els conreus sense cost pels propietaris (del cost, que seria molt reduït si només es fa un llaurat a la tardor, se'n faria càrrec l'ajuntament). El propietari decidiria si pel seu compte li interessa sembrar-hi res (podria arribar a un acord amb el mateix pagès), però en qualsevol cas el manteniment del conreu quedaria garantit sense que caigui a la seva espatlla. Si no s'hi sembla, un sol llaurat anual (o millor un cada dos anys) seria beneficiós per la fauna, mentre que per mantenir el camp en condicions òptimes per sembrar-hi caldrien dos llaurats anuals (tardor i primavera). D'altra banda, l'ajuntament hauria de promoure l'agricultura ecològica o almenys sostenible i

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begues

de qualitat de cara a un comerç intern o comarcal.

(*) Tot i que queda fora de l'àmbit d'aquesta modificació, considerem que als Sòls Urbanitzables cal evitar igualment l'abandó dels conreus mentre els plans urbanístics no s'executin, exigint un llaurat cada 5 anys per evitar la seva deriva a terreny forestal i l'apropament del foc a les zones urbanes en cas d'incendi. Cal evitar també que quan s'iniciïn els moviments de terres per urbanitzar es llenci als abocadors la pedra dels marges existents a les parcel·les, destinant-la a la recuperació del patrimoni perdut (marges de camins històrics, barraques, etc). El recinte de la pedrera clausurada pendent de restauració podria servir de dipòsit a l'efecte.

Tanques

En terrenys agrícoles: promoure marges pedra seca i bardisses establint ajuts a l'efecte. Garantir la permeabilitat de la tanca per a la petita fauna (tipus eriçó), deixant passos de 10x10cm a nivell de terra. No admetre les tanques cinegètiques (de gran quadre) perquè són perilloses pels ocells al ser poc visibles i causar accidents per col·lisió, i perquè s'allunyen de les tanques tradicionals. Assegurar-ne la integració paisatgística.

En terrenys forestals: no permetre les tanques metàl·liques (no tancar grans finques).

Conservació del paisatge i el patrimoni rural

-Protegir els marges i alineacions de vegetació natural (bardisses...) entre conreus i vora rieres per la seva funció de corredor biològic i refugi de la biodiversitat.

-Protegir especialment la capçalera de la riera de Salom, concretament les cingleres de conglomerats i gresos vermells des del Salt del Bou a les Saleres i la Roca del Barret, així com els relleus primaris que s'estenen per sota fins el Puig d'Endí i la font del Pepa (ANNEX 4).

-Delimitar un gran "Espai d'Interès arqueològic" des de Can Sadurní i el Pla de Sots (dolines) a la Font de l'Alba i la Penya del Moro (ANNEX 5).

-Crear una brigada municipal especialitzada en el manteniment de la pedra seca (marges, barraques, pous, etc.), la recuperació i manteniment de conreus i camins històrics abandonats, el manteniment de vegetació singular (arbres monumentals, vegetació de vores de carreteres i camins...), l'eliminació d'espècies exòtiques, etc.

Activitat cinegètica

Sol·licitem que es faci un mapa de tot el terme delimitant la Zona de Seguretat on actualment ja no es pot caçar d'acord amb la Llei de Caça, delimitant a l'efecte els espais corresponents:

- Zona urbana + franja 100m

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell. Major 14, 08859 - Begües

- Carreteres i cases aïllades + franja 50m
- Camins d'ús públic + franja 25m
- Pedreres (en el cas que estiguin declarades com a Zona de Seguretat).

Signat,

Xavier Parellada i Viladoms
President del Centre d'Estudis Beguetans

Signat a Begues en data de 12 de desembre de 2009